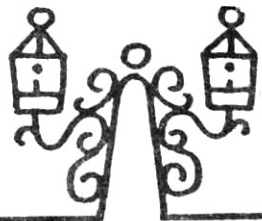

Panu

Runebergin torttuja

1807. Muhoksella syntynyt Anton Ludvig oli Johan Ludvig Runebergin setä. Tullessaan Ouluun hän oli naimisissa orpanansa (serkkunsa) Magdalena Tengströmin kanssa, mutta menetti vaimonsa 1809 ja solmi saman Suomen sodan vuoden lopulla liiton vastanimitetyn uuden kuvernöörin (mainittiin kyllä vielä siinä vaiheessa maaherraksi!) Ehrenstolpen tyttären Hedvig Charlotan kanssa. Molemmat avioliitot jäivät lapsettomiksi, niin että kun merikapteeni Lorensin Janne-poika — Johan Ludvigin puhuttelunimi — oli lähetettävä oikeaan kouluun, tarjosi tullinhoitaja-setä joka oli poikaseen hyvin mieltynyt,

avaran kotinsa ja turvallisen täyshoidon. Näin kahdeksanvuotiaasta Jannesta tuli keväällä 1812 oululainen ja Oulun jo silloin mainehikkaan triviaalikoulun oppilas. Lauri Viljanen sanoo Runeberg-elämäkerrassaan, että "Tullinhoitaja Runebergin koti edusti pikkukaupungin olosuhteisiin katsoen merkittävää hienostusta." Totta toki, olihan rouva Runeberg, paitsi maaherran tytär, aatelinainen, äitinsäkin puolelta von Kothen.

Kerrotaan, että nuori Runeberg kouluaikanaan oppi hyvin tuntemaan koulukaupunkinsa pihat ja muut leikkipaikat. Hän oli reipas, punaposkinen

ja puuhakas poika. Koulu meni hyvin, mutta tädin kotikasvatus ei tuottanut hedelmää yhtä nopeasti. Kumartaminen ja tanssiminen ei tuntunut olevan hänen alaansa, mutta alkeiskurssin sivistyneessä käyttäytymisessä hän ilmeisesti ehti tässä vakkaassa sukulaiskodissa jada. Myös puhuttelunimi Janne muuttui Ludvigiksi!

Tullinhoitaja Runeberg kuoli kuitekin yllättäen huhtikuussa 1814, ja samana keväänä päättyi Johan Ludvigin Oulunkausi. Vaihtuneen näyttäisi myös tonttimme omistaja."

Tontti oli sama kulmatontti, jossa nyt kohoavat sylvä vahvemmat ent. Santaholman, ent. Tornbergin, ent. "Röote-reitten" ent. Ringvallin talon jne. muurit. Mutta kun lukee ajatuksen kera mainitsemani kirjasein, niin ehkä huomaa, että siellä ei sanota, että tässä talossa . . . Tontti on varmuudella sama, kulmakin, mutta

suurin osa Oulusta paloi 1822, ja moni asia jää sen tapahtuman tuolle puolen, tutkimattomaksi. Silti pidän mahdollisena, että nuo pohjakerroksen kivimuurit ovat palon takaiselta ajalta, peräti Runebergin kaudelta.

Jos me oululaiset, jos nyt minunkin sallitaan lukea itseni samaan joukkoon, vaikka en voikaan esittää viime vuosisadalle ulottuvaa sukukirjaa, saati todistaa omistaneeni kulmatonttia edes puutaloineen (piparikakkuresepti emännillä kyllä on tallessa, liekö sitten oululaista perua) jos me emme olisi niin vaatimattomia kuin yleensä olemme, me tietysti olisimme jo hommanneet kiviseinään Aaro Hellaakosken marmorilaatan naapuriksi toisen laatan . . . Mutta eipä isotella!

Runebergin päivää kuitenkin! Torttukahveja! "Oimaamme, Suomi, synnyinmaa . . ."

Näin kahvilan ikkunassa "lanketin", jossa isoin kirjaimin mainostettiin Runebergin torttuja. Tekstin jatkona — vai oliko päinvastoin? — esitettiin ja esitettäneen tänäänkin reitorinen kysymys ohikulkijalle: tietääkö tämä, että kansallisrunoilijamme J. L. Runeberg asui koulupoikana Kaarlenholvin talossa. . .

Vaikka olenkin kuullut, jos nyt kaikkiin kuulumisiin on uskomista, että nykyrunoilijain mielestä on epäilyttävää ellei suorastaan epäkansallista muistella mokomia asioita, kysymys huvitti minua niin paljon, että marssin edellään mainittuun kivitalloon ja otin kerran vielä luettavakseni kirjasein Kaarlenholvi/Kivitalo ja kulmatontti. Otan siitä tekijän luvalla suoran sitaatin, pääsen siten vähimmällä:

"KANSALLISRUNOILIJAN POIKAVUODET/Anton Ludvig Runeberg (1769—1814) oli tullut Oulun tullinspehtoriksi